

**Перелік питань небанківських фінансових установ,
що надають платіжні послуги.**

Фінансовий моніторинг

№ з/п	Питання	Відповідь
1	<p>Чи правильно трактують учасники ринку, що під час здійснення платіжних операцій, що не перевищують суму, визначену в частині першій статті 20 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про ПВК/ФТ), для оплати товарів чи послуг на користь отримувачів (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), з якими небанківська фінансова установа (далі – НФУ) попередньо уклала договір на прийом платежів, такі операції підпадають під виняток, визначений у пункті 4 частини дев’ятнадцятої статті 14 Закону ПВК/ФТ, НФУ супроводжує такі платіжні операції тільки номером електронного платіжного засобу (далі – ЕПЗ) платника?</p>	<p>Відповідно до пункту 4 частини дев’ятнадцятої статті 14 Закону про ПВК/ФТ вимоги цієї статті не поширюються на платіжні операції, якщо використовуються ЕПЗ або електронні гроші для оплати товарів чи послуг і номер ЕПЗ / наперед оплаченої картки багатоцільового використання або електронного гаманця супроводжує платіжну операцію на всьому шляху руху коштів.</p> <p>Водночас згідно з підпунктом 16 пункту 23 розділу III Положення про здійснення установами фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107 (зі змінами) (далі – Положення № 107), внутрішні документи установи з питань ПВК/ФТ¹ мають містити порядок супроводження установою переказів коштів відповідною інформацією згідно з вимогами, визначеними в статті 14 Закону про ПВК/ФТ. Отже, установа має розробити, у тому числі порядок однозначного визначення установою факту, що переказ коштів здійснюється для оплати товарів чи послуг.</p> <p>Згідно з визначенням, наведеним у підпункті 32 пункту 5 розділу I Положення № 107, порядком є чітка послідовність дій певного процесу зі зазначенням способів, форм, строків (термінів) ужиття працівниками установи цих дій, визначена у внутрішніх документах установи з питань ПВК/ФТ.</p> <p>Ураховуючи наведене вище, зазначаємо, що розроблені установою внутрішні процедури та порядки мають містити чіткий алгоритм дій щодо визначення суті, мети платіжної операції.</p> <p>Тобто, для застосування винятку, наведеного в пункті 4 частини дев’ятнадцятої статті 14 Закону про ПВК/ФТ, <u>установа має щодо кожної платіжної операції однозначно визначити, що переказ коштів здійснюється для оплати товарів чи послуг.</u></p> <p>Також відповідно до частини другої статті 8, статті 21 Закону про ПВК/ФТ установа має здійснювати аналіз фінансових операцій щодо наявності ознак того, що вони є результатом злочинної діяльності [зокрема, здійснення фізичними</p>

¹ ПВК/ФТ – запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

		<p>особами фінансових операцій з метою приховування незаконної підприємницької діяльності або іншої незаконної діяльності (наприклад, неліцензовані азартні ігри)] або пов'язані чи стосуються фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення. Згідно зі статтею 21 Закону про ПВК/ФТ під час визначення того, чи є підозрілою фінансова операція або діяльність, установа враховує типологічні дослідження, підготовлені спеціально уповноваженим органом та оприлюднені ним на своєму вебсайті, а також рекомендації суб'єктів державного фінансового моніторингу.</p>
2	<p>Під час здійснення НФУ р2р-переказів до процесу здійснення платіжних операцій, крім НФУ залучені банк-емітент платника, банк-еквайр, банк-емітент отримувача. Просимо роз'яснити щодо функцій (ролей), передбачених у статті 14 Закону ПВК/ФТ, а саме суб'єктом первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ), що надає фінансові платіжні послуги платнику (ініціатору) у цьому разі є НФУ чи банк-еквайр?</p>	<p>Зазначаємо, що згідно з частиною шостою статті 14 Закону про ПВК/ФТ СПФМ, що надає фінансові платіжні послуги платнику (ініціатору), забороняється здійснювати платіжну операцію у разі відсутності інформації, якою повинна супроводжуватися така операція відповідно до вимог цієї статті. Також частина сімнадцята статті 14 Закону про ПВК/ФТ зобов'язує посередника з проведення платіжної операції під час здійснення переказу забезпечувати збереження і передачу всієї отриманої інформації про платника (ініціатора) та отримувача.</p> <p>З метою належного виконання вимог статті 14 Закону про ПВК/ФТ СПФМ зобов'язані дотримуватися вимог зазначеної статті з урахуванням своїх функцій (ролей).</p> <p>Так, надавач фінансових платіжних послуг, що отримує від платника (ініціатора) платіжну інструкцію на здійснення платіжної операції (банк, еквайр, НФУ), є СПФМ, що надає фінансові платіжні послуги платнику (ініціатору платіжної операції).</p> <p>СПФМ, що надає фінансові платіжні послуги отримувачу, є надавач фінансових платіжних послуг, який зараховує кошти на рахунок отримувача, зазначеного в платіжній інструкції, що надана платником (ініціатором платіжної операції), або який видає отримувачу суму платіжної операції в готівковій формі.</p> <p>Усі інші учасники в межах Закону про ПВК/ФТ є посередниками з проведення платіжної операції – СПФМ, які безпосередньо не обслуговують ні платника (ініціатора платіжної операції), ні отримувача та виконують платіжну операцію за дорученням іншого СПФМ, який обслуговує платника (ініціатора платіжної операції) або отримувача, або за дорученням іншого посередника з проведення платіжної операції.</p>

		<p>Наголошуємо на обов'язковому дотриманні вимог, передбачених у статті 14 Закону про ПВК/ФТ, у частині необхідності супроводження платіжних операцій, включаючи Р2Р-перекази, інформацією про платника та отримувача на всіх етапах проведення платіжної операції.</p>
3	<p>У разі здійснення НФУ платіжної операції, визначеної в частині третій статті 14 Закону ПВК/ФТ, а саме платіжної операції, ініційованої в межах України, з використанням ЕПЗ, сума якої, перевищує 30 000 але є меншою за суму, передбачену в частині першій статті 20 цього Закону, ця операція супроводжується щонайменше номером ЕПЗ платника (ініціатора) та номером електронного платіжного засобу отримувача. А в разі запиту інформації щодо платника / отримувача таку інформацію надає банк-емітент відповідного ЕПЗ платника / отримувача.</p> <p>Чи правильно розуміють учасники ринку, що під час здійснення платіжних операцій у межах України з використанням ЕПЗ на суму, що перевищує 30 000, але є меншою за суму, передбачену в частині першій статті 20 цього Закону:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) НФУ супроводжує такі платежі щонайменше номером ЕПЗ платника (ініціатора) та номером ЕПЗ отримувача і не здійснює верифікацію платника / отримувача? 2) Банк-еквайр супроводжує такі платежі щонайменше номером ЕПЗ ініціатора та номером ЕПЗ отримувача і не здійснює верифікацію платника / отримувача? 3) Банк-емітент відповідного ЕПЗ платника / отримувача здійснює ідентифікацію та 	<p>Насамперед зазначаємо, що в частині третій статті 14 Закону про ПВК/ФТ визначений обов'язок СПФМ, що надає фінансові платіжні послуги платнику (ініціатору) (а не банка-емітента ЕПЗ, як зазначено в питанні), протягом трьох робочих днів із дня надходження запиту від посередника з проведення платіжної операції або суб'єкта первинного фінансового моніторингу, що надає фінансові платіжні послуги отримувачу, надати відповідну інформацію про платника та отримувача.</p> <p><u>Щодо питання 1.</u></p> <p>Під час здійснення платіжних операцій в межах України з використанням ЕПЗ на суму, що перевищує 30 тис. грн, але є меншою за суму, передбачену в частині першій статті 20 Закону про ПВК/ФТ, така платіжна операція може супроводжуватися номером ЕПЗ платника (ініціатора) та номером ЕПЗ отримувача.</p> <p>Винятки щодо здійснення верифікації платника та отримувача наведені у частинах п'ятій та дев'ятій статті 14 Закону про ПВК/ФТ і поширюються на ініціювання платіжної операції / виплату коштів за платіжною операцією на суму, що є меншою за еквівалент 30 тис. грн за відсутності ознак пов'язаності такої фінансової операції з іншими фінансовими операціями, що в сумі перевищують еквівалент 30 тис. грн.</p> <p><u>Щодо питання 2.</u></p> <p>Верифікацію платника здійснює СПФМ, що надає фінансові платіжні послуги платнику (ініціатору), верифікацію отримувача здійснює СПФМ, що надає фінансові платіжні послуги отримувачу.</p> <p><u>Щодо питання 3.</u></p> <p>Банк-емітент ЕПЗ здійснює належну перевірку клієнта під час встановлення з ним ділових відносин (відкриття рахунку, випуску ЕПЗ) відповідно до вимог Закону про ПВК/ФТ та Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19.05.2020 № 65 (зі змінами).</p>

	<p>верифікацію платника / отримувача під час здійснення емісії платіжних інструментів та надає інформацію на запит щодо платника / отримувача?</p>	<p>Інформацію на запит щодо платника / отримувача у випадках, передбачених у частині третій статті 14 Закону про ПВК/ФТ, надає СПФМ, що надає фінансові платіжні послуги платнику (ініціатору).</p>
4	<p>Положенням № 107 передбачено спрощений спосіб верифікації клієнта – фізичної особи з використанням системи BankID Національного банку України (далі – Системи BankID НБУ) із одночасним дотриманням установою визначених у пункті 32 додатка 2 до Положення № 107 умов, а саме:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ризик ділових відносин з клієнтом (фінансової операції без встановлення ділових відносин) є низьким; 2) загальна сума всіх фінансових операцій, які зменшують активи клієнта, не перевищує 40 тисяч гривень на місяць (еквівалент) та 400 тисяч гривень на рік (еквівалент); 3) загальна сума зобов'язань установи перед клієнтом / клієнта перед установою не перевищує 40 тисяч гривень (еквівалент) (не стосується простроченої заборгованості). <p>Чи правильно трактувати умову, зазначену в підпункті 2 пункту 32 додатка 2 до Положення № 107, для установ, що надають платіжні послуги, таким чином: загальна сума всіх фінансових платіжних операцій, що здійснюються клієнтом / на користь клієнта не перевищує 40 тисяч гривень на місяць (еквівалент) та 400 тисяч гривень на рік (еквівалент)?</p>	<p>Згідно з частиною першою статті 1 Закону про ПВК/ФТ активи – це кошти, у тому числі електронні гроші, інше майно, майнові та немайнові права.</p> <p>Умова, зазначена в підпункті 2 пункту 32 додатка 2 до Положення № 107, передбачає, що в розрахунок приймаються тільки ті операції, що призводять до зменшення активів клієнта. З огляду на норми законодавства, що регулює діяльність на платіжному ринку, вважаємо, що такими операціями є видаткові операції з рахунку клієнта та платіжні операції з переказу коштів, що здійснюються без відкриття рахунку, у яких клієнт є платником.</p> <p>На думку Національного банку України, платіжні операції, що здійснюються на користь клієнта, наприклад, коли клієнт є отримувачем коштів за платіжною операцією з переказу коштів, не призводять до зменшення активів клієнта і в розрахунок не приймаються.</p>